

УДК 636.32/38.03
© 2012

О.В. Лесновська

*Дніпропетровський
державний аграрний
університет*

** Науковий керівник —
кандидат сільсько-
господарських наук
В.І.Похил*

ВОВНОВА ПРОДУКТИВНІСТЬ ОВЕЦЬ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ*

Досліджено рівень вовнової продуктивності та якості вовни чистопородного та помісного молодняку, отриманого від поглинального схрещування з використанням баранів-плідників порід олібс і тексель на матках АМД.

Важливою господарсько цінною ознакою овець є їхня вовнова продуктивність, що має велике значення для задоволення потреб населення в гігієнічному і теплому одязі. Саме рівень вовнової продуктивності та якість вовни є вагомими показниками, що визначають племінну й господарську цінність тонкорунних і напівтонкорунних порід овець.

Одним з основних показників вовнової продуктивності овець є настриг вовни, який залежить від генетичних особливостей, віку, вгодованості тварини, площі шкіри, густини руна, товщини і довжини вовни.

Сучасні напівтонкорунні породи овець м'ясововнового напрямку продуктивності вирізняються великою різноманітністю за настригом вовни, її довжиною, товщиною, технологічними та іншими властивостями, що мають спадкову зумовленість [5, 6]. М'ясо-вовнові породи овець, виведені в Україні, мають досить високу вовнову продуктивність, оскільки під час їхнього створення добір переважно відбувався за настригом вовни.

Багато дослідників вовнової продуктивності помісних тварин, отриманих за різних схем схрещування тонкорунних і тонкорунно-грубововнових маток з баранами вітчизняних напівтонкорунних м'ясо-вовнових порід, відзначають, що вже в першому поколінні можна отримати помісей, які за окремими показниками вовнової продуктивності або за комплексом ознак перевищують матерів та однопітків від тонкорунних порід [2, 3, 8].

Цінність вовни визначається спадково зумовленими чинниками і залежить від будови, звивистості, густоти, довжини, тонини і міцності вовнових волокон, кількості та якості жиропоту. Селекційне значення кожного чинника визначається його біологічною роллю у формуванні кількісних та якісних ознак вовнової продуктивності.

Одним з вагомих чинників підвищення ефективності добору за якісними та кількісними показниками вовнової продуктивності у вівчарстві вважається дослідження фізико-механічних властивостей вовни на основі об'єктивних методів.

Вовна за своїми властивостями є однією з найскладніших волокнистих структур біологічного походження. Останнім часом проводять багато досліджень, пов'язаних з міжпородним схрещуванням для поліпшення м'ясної продуктивності овець. Вивчають вплив схрещування тонкорунних і напівтонкорунних маток із баранами порід шароле, олібс, тексель на м'ясні якості потомків [4, 5]. За даними досліджень установлено, що цей метод розведення сприяє значному підвищенню швидкості росту помісей, поліпшенню їхніх відгодівельних і м'ясних якостей. Проте вовнову продуктивність помісного молодняку, отриманого від поглинального схрещування напівтонкорунних вівцематок із баранами породи тексель та олібс, вивчено недостатньо.

Мета досліджень — вивчення рівня вовнової продуктивності та якісних показників вовни чистопородного і помісного молодняку, отриманого від поглинального схрещування за використання баранів-плідників порід олібс і тексель, на матках АМД на базі ТОВ «Шаролезька вівця» Новомосковського району Дніпропетровської області (загальна чисельність поголів'я — 200 овець).

Матеріал і методи досліджень. Рівень вовнової продуктивності вивчали у піддослідного молодняку у віці 5,5 (настриг пояркової вовни), а також у 14 міс. Визначено фізико-технічні показники згідно із загальноприйнятими методиками (довжину вовни, її тонину та міцність на розрив).

Результати досліджень. Пояркова вовна є чудовою сировиною для виготовлення тканин серії «штучне хутро», а також тонкодисперсних суконних, повстяних тканин.

На підставі проведених досліджень установлено, що настриг пояркової немитої вовни в піддослідного молодняку 5,5-місячного віку становить 0,70–0,94 кг, а чистої — 0,36–0,47 кг (табл. 1).

За настригом немитої пояркової вовни піддослідні помісні ярки породи тексель перевищували чистопородних АМД на 34,3% ($P < 0,02$), потомки олібса — на 25,7% ($P < 0,05$). У тварин

1. Вовнова продуктивність піддослідного молодняка

Показник	Генотип					
	АМД		F ₂ Ол		F ₂ Т	
	X±Sx	C _v , %	X±Sx	C _v , %	X±Sx	C _v , %
Настриг вовни, кг:						
немитої	0,70±0,006	17,5	0,88±0,058*	14,8	0,94±0,061**	14,4
чистої	0,36±0,027	17,0	0,44±0,044*	22,3	0,47±0,032*	15,1
Вихід чистої вовни, %	52,2±2,29	9,8	50,4±1,68	7,4	50,1 ±1,60	7,1
Довжина вовни, см	7,4±0,30	15,0	7,7±0,29	14,3	7,4±0,35	17,8
Коефіцієнт вовновості:						
вовни оригінальної	26,7±2,00	16,7	30,0±0,92	6,8	31,3±2,03	14,5
вовни чистої	13,7±0,62	10,1	15,1±0,93	13,8	15,7±1,21	17,2

* P<0,05; ** P<0,02.

контрольної групи спостерігалася тенденція до вищого виходу чистого волокна порівняно з помісями як за породою тексель, так і олібс (на 2,1 і 1,8%). З огляду на це різниця за настригом чистої вовни між чистопородними та помісними тваринами була меншою і становила 30,5 і 22,2% (P<0,05) відповідно. Не виявлено істотної різниці між помісями та чистопородними однолітками за довжиною вовни, яка в 5,5-місячних ярок становила 7,4–7,7 см.

Критерієм ступеня поєднання показників маси тіла і руна є коефіцієнт вовновості, величина якого свідчить про кількість вовни (г), що припадає на 1 кг живої маси. Зазвичай коефіцієнт вовновості використовують для добору тварин, у яких висока вовнова продуктивність поєднується з високою живою масою. Нами розраховано показники коефіцієнта вовновості за настригом пояркової оригінальної та чистої вовни.

Коефіцієнт вовновості у чистопородних ярок породи АМД становив за розрахунку оригінальної вовни — 24,7, чистої — 12,7 г. В отриманих помісех від поглинального схрещування баранів порід олібс і тексель ці показники були дещо вищими і становили 29,1 та 30,7 за настригом вовни в оригіналі та 14,5 і 15,3 г відповідно за настригом чистої вовни, але різниця між порівнювальними групами була недостовірною.

За даними М.В. Єгорова [5], тексель×кавказькі помісі різної кровності за настригом оригінальної вовни перевищували напівкровних помісних баранчиків від кавказької та північнокавказької порід, але поступалися їм за настригом чистої вовни.

В.Т. Шуваєв, В.І. Похил, О.М. Задорожня та ін. проводили схрещування маток дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з асканійськими кросбредними баранами. Помісний молодняк мав кращі показники не лише м'ясної, а й вовнової продуктивності [4].

Г.О. Болотников, І.І. Селькин досліджували вовнову продуктивність і якість вовни ярок північнокавказької м'ясо-вовнової породи та помісей з австралійськими кориделями. Помісі перевищували своїх чистопородних одноліток за цими якостями [1].

Перевага помісей перед чистопородними тваринами за настригом вовни, на нашу думку, зумовлена ефектом гетерозису, що позначається на розмірі габітуса, а тому і на збільшенні площі тулуба піддослідних тварин.

За настригом вовни в оригіналі та чистому волокні між чистопородними і помісними ярками в 14-місячному віці є певні відмінності (табл. 2).

Так, за кількістю немитої та митої вовни найбільшою продуктивністю відрізнялися помісні ярки від олібса і текселя, які перевищували

2. Вовнова продуктивність піддослідного поголів'я у віці 14 міс.

Група	Настриг вовни, кг				Вихід митого волокна, %
	немитої		чистої		
	X±Sx	C _v , %	X±Sx	C _v , %	
АМД	4,23±0,141	14,7	2,39 ±0,120	13,8	56,6
F ₂ Ол	4,93±0,173	15,3	2,82 ±0,101	13,5	57,2
F ₂ Т	5,16±0,110	10,4	3,01±0,090*	12,3	58,3

* P<0,05.

3. Коефіцієнт вовновості піддослідного поголів'я

Група	Вовна			
	неми́та		чи́ста	
	$X \pm S_x$	$C_v, \%$	$X \pm S_x$	$C_v, \%$
АМД	78,9±4,34	14,69	44,6±2,93	13,8
F ₂ Ол	88,5±3,81*	15,31	50,6±2,34**	13,5
F ₂ Т	90,8±5,42***	10,33	52,9±2,11	12,3

* P<0,02; ** P<0,01; *** P<0,001.

чистопородних ярк АМД відповідно на 0,7 і 0,93 кг, або на 16,5 і 21,9% вовни в оригіналі та на 0,43 і 0,62 кг, або 17,9 і 25,9% (P<0,05) за настригом чистої вовни. Вихід митого волокна у чистопородних ярк АМД був нижчим на 0,6–1,7 абс. % від олібса і текселя відповідно порівняно з помісними тваринами.

Перевагу помісних ярк від олібса й текселя перед чистопородними однолітками АМД встановлено за коефіцієнтом вовновості (табл. 3).

Дані табл. 3 свідчать про досить високі співвідношення настригу вовни в оригіналі до жи-

вої маси у всіх піддослідних груп, що пов'язано з добрими показниками вовнової продуктивності.

Перевага помісних одноліток від олібса і текселя перед чистопородними ярками АМД за коефіцієнтом вовновості неми́тої вовни становила 12,9 і 15,1%, а за кількістю митої вовни — 13,4 та 18,6% відповідно. Вважаємо, що це зумовлено вищим показником настригу вовни в оригіналі та виходом чистого волокна в помісей і меншою живою масою чистопородних АМД.

Висновки

Встановлено, що поліпшувальною породою є барани-плідники інтенсивних м'ясних порід олібс і тексель, які вирізняються плодючістю, молочністю, підвищеною енергією росту та вовною продуктивністю. Вовнова продук-

тивність у поєднанні з належною кормовою базою дає змогу отримати скоростигліший молодняк із високими показниками вовнової продуктивності не тільки за кількістю вовни в оригіналі, а й настригом чистої вовни.

Бібліографія

1. Болотников Г.А., Селькин И.И. Шерстная продуктивность и качество шерсти ярк северокавказской мясо-шерстной породы и помесей с австралийскими корриделями//Г.А. Болотников, И.И. Селькин//Овцы, козы, шерстяное дело. — 2005. — № 1. — С. 33–36.
2. Жабалиев М.А. Структура кожи и качество шерсти//М.А. Жабалиев, В.В. Карножицкий, С.П. Тетено, А.В. Заборовская//Овцеводство. — 1991. — № 6. — С. 28–29.
3. Жиряков А.М. Особенности роста шерсти при разном кормлении ягнят//А.М. Жиряков, В.Д. Мильчевский//Вопросы технологии производства и повышения качества шерсти и баранины: бюл. науч. работ. — Дубровицы, 1979. — Вып. 57. — С. 48.
4. Задорожня О.М. Продуктивність чистопородних ягнят асканійської м'ясо-вовнової породи та їх помісей з породою олібс//О.М. Задорожня//Вісн. аграр. науки. — 2005. — № 4. — С. 75–77.
5. Кесаев Х.Е. Гистоструктура кожи у овец разного происхождения//Х.Е. Кесаев, А.Р. Демурова//Овцы, козы, шерстяное дело. — 2007. — № 2. — С. 45–49.
6. Ульянов А.Н. К адаптации зарубежных мясошерстных пород овец и перспективы их использования//А.Н. Ульянов, А.Я. Куликова//Овцы, козы, шерстяное дело. — 2008. — № 1. — С. 8–10.
7. Черномиз Т.О. Вовнова продуктивність овець буковинського типу нової асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною//Вівчарство: стан, проблеми, перспективи: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. — Кам'янець-Подільський: Подільська держ. аграрно-технічна акад., 2004. — С. 68–69.
8. Шайдуллин И.Н., Чашина М.В., Щербаков А.А., Каплинская Л.И. Качество овчинно-меховой продукции романовских овец и их помесей с ромни-марш//Овцы, козы, шерстяное дело. — 2004. — № 2. — С. 16–17.